

АНОТАЦІЯ
випускної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра
Рубцової Таїсії Олегівни
ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2025 рік

У випускній кваліфікаційній роботі, яка складається з трьох розділів, розглянуто психологічні особливості агресивної поведінки підлітків, виявлено основні чинники її формування та проаналізовано соціально-психологічні умови, що впливають на рівень агресивності. Теоретичний розділ присвячений аналізу наукових підходів до визначення агресії, її типології, причин проявів у підлітковому віці, а також впливу сімейного виховання, соціального середовища та медіа.

Проведене емпіричне дослідження із застосуванням методик Басса-Даркі, Кука-Медлей та Р. Томаса дозволило виявити особливості прояву агресивної поведінки серед підлітків. За результатами методики Басса-Даркі, найвищі показники спостерігались за шкалами підозрілості (86,7%), роздратування (83,3%), негативізму (80%) та фізичної агресії (76,7%), що свідчить про домінування як прямих, так і непрямих форм агресивності. Найменш вираженою виявилась вербальна агресія, що може вказувати на тенденцію до уникнення відкритого словесного протистояння. Згідно з результатами опитувальника Кука-Медлей, у 46,7% підлітків виявлено схильність до агресивних суджень і підозрілого ставлення до оточення. Аналіз стилів поведінки в конфліктних ситуаціях за методикою Томаса показав, що найбільш поширеним серед опитаних є стиль компромісу (60%), що свідчить про прагнення врівноважити власні інтереси з інтересами інших та уникати гострих форм конфлікту.

Практичне значення роботи полягає в можливості застосування її результатів у діяльності шкільних психологів, соціальних педагогів і працівників служб підтримки молоді. На основі отриманих даних можуть бути розроблені корекційно-розвивальні програми, тренінги з емоційного самоконтролю, а також профілактичні заходи для зниження рівня агресії у

підлітковому середовищі. Матеріали дослідження можуть бути використані у створенні методичних рекомендацій для батьків і вчителів щодо розпізнавання і подолання деструктивної поведінки у підлітків.

Ключові слова: агресивна поведінка, підлітки, соціальні чинники, психологічна допомога, профілактика, корекція, емоційна реакція, сімейне виховання.

ABSTRACT

The final qualification paper, consisting of three chapters, examines the psychological characteristics of aggressive behavior in adolescents, identifies the main factors contributing to its formation, and analyzes the socio-psychological conditions influencing the level of aggressiveness. The theoretical chapter is dedicated to analyzing scientific approaches to defining aggression, its typology, causes of manifestation during adolescence, as well as the influence of family upbringing, social environment, and media.

The empirical study conducted using the Bass-Darky, Cook-Medley, and R. Thomas methodologies revealed specific features of aggressive behavior among adolescents. According to the results of the Bass-Darky technique, the highest scores were observed on the scales of suspicion (86.7%), irritability (83.3%), negativism (80%), and physical aggression (76.7%), indicating the prevalence of both direct and indirect forms of aggression. Verbal aggression was the least expressed, which may suggest a tendency to avoid open verbal confrontation. Based on the Cook-Medley questionnaire, 46.7% of adolescents showed a tendency toward aggressive judgments and a suspicious attitude toward others. The analysis of conflict behavior styles using Thomas's method revealed that the most common style among respondents was compromise (60%), indicating a desire to balance personal interests with those of others and to avoid intense forms of conflict.

The practical significance of the study lies in the potential application of its findings by school psychologists, social educators, and youth support service workers. Based on the obtained data, corrective and developmental programs, emotional self-regulation training, and preventive measures aimed at reducing aggression among adolescents can be developed. The research materials may also be used to create methodological recommendations for parents and teachers on recognizing and addressing destructive behavior in adolescents.

Keywords: aggressive behavior, adolescents, social factors, psychological assistance, prevention, correction, emotional response, family upbringing.